

منشور کیفیت آموزش در دانشگاه فنی و حرفه‌ای

مقدمه؛ ضرورت ایفای نقش مسوولیت اجتماعی دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی در کنار سایر نهادهای موثر در تربیت انسان‌های مسوولیت‌پذیر در جامعه، ایجاب می‌کند که تصمیم‌گیران و دست‌اندرکاران فعالیت‌های آموزشی، می‌بایست با مراقبت از نظام‌های آموزشی و تمرکز بر اجزای آن از جمله؛ « درونداد، فرآیند، برونداد و پیامد» نسبت به کیفیت‌بخشی مستمر آموزشی اهتمام جدی به عمل آورند. به دیگر معنی، نظام آموزشی می‌بایست جهت‌گیری تمامی برنامه‌های خود را در راستای «یادگیری دینفعان یا ایجاد تغییرات مثبت در یادگیرنده» که نفع آن در درجه‌ی اول به جامعه و در درجه‌ی دوم به خود فرد برمی‌گردد، متمرکز نماید. تبیین «ماهیت» و «مولفه»های کیفیت در نظام آموزشی به ویژه در زیرنظام آموزش‌های عالی و حرفه‌ای و مهارتی و همچنین، تلاش برای ارتقای آن‌ها می‌تواند ضمن شناخت چالش‌های پیش‌رو به ارائه‌ی راهکارهای خلاقانه‌ای منجر شود که در نهایت، نظام آموزشی را به بهبود کیفیت آموزش‌های عالی و حرفه‌ای و مهارتی رهنمون شود.

۱- زمان بندی کلاس/درس در روز: زمان بندی کلاس/درس در طول روزهای کاری هفته (در فاصله‌ی روزهای شنبه تا چهارشنبه) تنظیم می‌گردد.

الزام ۱: اخذ درس با تداخل ساعت برگزاری کلاس/درس برای دانشجو ممنوع است. (در شرایط خاص و تداخل ساعت حداکثر تا ۱۵ دقیقه با تأیید معاون آموزشی مرکز، ثبت درس توسط کاربران بلامانع است.)

الزام ۲: جدول زمان بندی تشکیل کلاس/درس در نیمسال اول (از ساعت ۸ تا ۱۹:۳۰) و در نیمسال دوم روزانه (از ساعت ۰۷:۳۰ تا ۲۰:۱۵) صورت می‌پذیرد.

الزام ۳: مدیران گروه‌های آموزشی/مسوول برنامه‌ریزی درسی هر دانشکده/آموزشکده موظفند برنامه‌ی درسی برای هر گروه از دانشجویان در هریک از نیمسال‌های تحصیلی را طوری تنظیم نمایند که حداکثر پنج واحد درس در مدت حداکثر ده ساعت در یک روز ارائه گردد.

پیشنهاد: توصیه می‌شود با توجه به وضعیت جغرافیایی منطقه/شهرستان، برنامه‌ی زمانی در نیمسال اول به صورت دو زمان صبح (۰۸:۰۰-۱۰:۰۰ ، ۱۲:۰۰-۱۰:۰۰) و سه زمان عصر (۱۵:۳۰-۱۳:۳۰ ، ۱۷:۳۰-۱۵:۳۰ ، ۱۹:۳۰-۱۷:۳۰) و در نیمسال دوم به صورت سه زمان صبح (۰۹:۱۰-۰۷:۳۰ ، ۱۱:۱۰-۰۹:۳۰ ، ۱۳:۱۰-۱۱:۳۰) و سه زمان عصر (۱۶:۱۰-۱۴:۳۰ و ۱۸:۱۰-۱۶:۳۰ و ۲۰:۱۰-۱۸:۳۰) تنظیم شود و دروس سه واحدی با پوشش دو بازه‌ی زمانی ارائه گردد.

۲- توزیع کلاس/درس‌های دانشجویان هر ورودی در طول روزهای کاری هفته: انتخاب و گذراندن تمام دروس دوره/رشته‌ی تحصیلی، اعم از؛ عمومی، پایه، اصلی-تخصصی و انتخابی با رعایت پیش‌نیازهای مربوطه

برای دانشجو الزامی است و برنامه‌ریزی دروس و هدایت تحصیلی دانشجو توسط مدیر گروه و مدرسان مربوطه باید به گونه‌ای باشد که در صورت وجود مدرسان متعدد برای یک درس خاص، دانشجو از آزادی عمل لازم در انتخاب ساعت/روز/مدرس/کلاس/درس مربوطه، برخوردار گردد.

الزام ۴: مدیران گروه‌های آموزشی/مسوول برنامه‌ریزی درسی هر دانشکده/آموزشکده در هر یک از نیمسال‌های تحصیلی موظفند برنامه‌ی درسی هر ورودی خاص در گروه آموزشی مربوط را حداقل در ۳ روز کاری هفته توزیع نمایند. در مجموع، گروه‌های آموزشی مختلف در هر مرکز طوری برنامه‌ریزی نمایند که در تمام روزهای کاری هفته کلاس‌های مرکز دایر باشد.

الزام ۵: به استثنای نیمسال اول برای پذیرفته‌شدگان هر یک از دوره/رشته‌های تحصیلی، ایجاد شرایط الزام‌آور برای دانشجویان در انتخاب دروسی که تعداد مدرسان آن درس/دروس بیش از یک نفر باشد، به صورت «هم-گروهی» ممنوع است.

۳-توزیع ساعت تدریس موظف مدرس در طول هفته: نظر به اینکه مدرسان دانشگاه (اعم از موظف و غیرموظف)، بی‌تردید یکی از مهمترین ارکان دانشگاه فنی و حرفه‌ای بوده و توجه همه جانبه به آنان، نقش موثر و قابل توجهی را در ارتقای کیفیت آموزش ایفا می‌نماید، ستاد مرکزی، واحدهای استانی و مراکز تابعه‌ی دانشگاه «برنامه‌ریزی مناسب برای بهره‌گیری از توانمندی‌ها و استعدادهای مدرسان، احصای نیازهای آنان و توجه حداکثری برای رفع آن‌ها و به‌کارگیری عوامل تأثیرگذار در جهت ارتقای رضایت‌مندی آنان» را جزو وظایف ذاتی خود دانسته و آن را فرصت مغتنمی برای دستیابی به توفیقات آموزشی قلمداد می‌نمایند.

الزام ۶: سقف تعداد واحد درس هر یک از مدرسان (اعم از هیأت علمی، کادر آموزشی موظف و عضو مدعو) در هر روز (ساعت اداری یا خارج از آن) نباید از ۸ واحد نظری یا معادل آن (۱۲ ساعت عملی) بیشتر باشد.

الزام ۷: توزیع ساعت تدریس موظف مدرسان موظف دانشگاه (اعم از هیأت علمی و کادر آموزشی موظف)، به استثنای مدرسانی که دارای پست اجرایی می‌باشند، می‌بایست حداقل در ۳ روز از روزهای کاری هفته انجام گیرد.

الزام ۸: در صورتی که مدرسان موظف دانشگاه، متقاضی ابلاغ حق‌التدریس نیز باشند، ساعات مزاد با رعایت مفاد الزام ۱، می‌بایست در روز چهارم و پنجم تعریف و برنامه‌ریزی گردد.

۴- کیفیت بخشی به دروس عملی: ایجاد آزمایشگاه و کارگاه مرکزی در سطح استان و شهرستان، انجام تلاش‌های موفق برای بهره‌گیری از امکانات کارگاهی و آزمایشگاهی سایر مراکز، نهادها و دانشگاه‌ها، بهره‌گیری از خدمات آموزشی نیروهای مجرب دروس کارگاهی و آزمایشگاهی از طریق تعیین صلاحیت افراد در «کمیته‌ی

* از چپ به راست (مطابق دستورالعمل بررسی صلاحیت): سال و نیمسال ورود- کد مرکز در ناد- کد نوع دروس ((فنی و حرفه‌ای(۱)، پایه(۲) و عمومی(۳)) - کد گروه آموزشی- کد سه رقمی رشته در ناد که اولویت اصلی مدرس برای تدریس در آن رشته است- شمارنده

الزام ۱۲: گواهی صلاحیت تدریس عضو مدعو در حالت عادی به صورت ۲ ساله بوده و پس از انقضای این زمان، تمدید آن با تأیید کمیته‌ی بررسی صلاحیت استانی به مدت ۵ نیمسال بلامانع است.

۷- حداکثر تعداد عنوان درس هر مدرس (اعم از موظف و غیرموظف) در هر نیمسال: نظر به ضرورت ایجاد بستر و فرصت مناسب در جهت ارتقای توانمندی‌های تخصصی مدرسان، ارتقای کارآیی آنان در انتقال دانش، بینش و مهارت‌های لازم متناسب با پیشرفت علوم و فنون در جامعه، تعیین شاخه‌های مشخص از گروه‌های آموزشی و درسی برای مدرسان الزامی است.

الزام ۱۳: هر مدرس در هر نیمسال تحصیلی، با رعایت مفاد دستورالعمل بررسی صلاحیت مدرسان، می‌تواند حداکثر ۶ عنوان درس به عنوان دروس اولویت اول و حداکثر ۲ عنوان درس برای اولویت دوم (به استثنای دروس کارآموزی و پروژه) را تدریس نماید.

الزام ۱۴: تخصیص عنوان و کد دروس دوره‌ی کاردانی برای مدرس مدعو دارای مدرک دکترای تخصصی در اولویت اول، ممنوع می‌باشد. در اولویت دوم نیز تخصیص حداکثر یک عنوان/کد درس، امکان‌پذیر است.

الزام ۱۵: تخصیص عنوان و کد دروس نظری دوره‌ی کارشناسی برای مدرس مدعو دارای مدرک کارشناسی در اولویت اول، ممنوع می‌باشد. در اولویت دوم نیز تخصیص عنوان/کد درس برای رشته‌های تحصیلی خاص، امکان‌پذیر است.

۸- محدودیت و ممنوعیت تدریس برای افراد دارای شرایط خاص: با عنایت به ضرورت ایجاد انگیزه در مدرسان، تدریس مدرسان در دانشگاه فنی و حرفه‌ای از محدودیت‌ها و ممنوعیت‌هایی برخوردار است.

الزام ۱۶: تدریس عضو مدعو با مدرک دکتری در دوره‌ی کاردانی با محدودیت جدی مواجه بوده و صرفاً در یک عنوان درس اولویت دوم (با رعایت مفاد دستورالعمل تعیین صلاحیت مدرسان)، امکان‌پذیر است.

الزام ۱۷: مدرسان با مدرک تحصیلی کارشناسی (اعم از موظف و مدعو) فقط در رشته‌های تحصیلی خاص (که در آن رشته‌ها، بنابه تشخیص کارگروه تعیین صلاحیت مدرسان دانشکده/آموزشکده و تأیید کمیته‌ی استانی، امکان بهره‌گیری از مدرسان با مدرک تحصیلی بالاتر از کارشناسی وجود ندارد) می‌توانند دروس نظری دوره‌های مختلف تحصیلی کاردانی و کارشناسی را تدریس نمایند.

الزام ۱۸: صدور ابلاغ حق التدریس دروس نظری برای مدرسان موظف دانشگاه (اعم از هیأت علمی یا غیرهیأت علمی) که مدرک تحصیلی آنان برابر و یا کمتر از مقطع تحصیلی دانشجویان همان کلاس/درس می‌باشد، صرفاً در

شرایط خاصی که به تأیید کمیته‌ی استانی تعیین صلاحیت مدرسان می‌رسد، امکان‌پذیر است. این محدودیت برای مدرسان مدعو بیشتر می‌باشد.

۹- حداکثر ساعت حق‌التدریس هر مدرس در طول هفته در هر نیم‌سال: سقف واحد/ساعت حق‌التدریس هر یک از مدرسان (اعم از هیأت علمی، کادر آموزشی موظف و اعضای مدعو) در مجموعه‌ی مراکز تابعه‌ی دانشگاه، متناسب با وضعیت همکاری عضو، براساس آیین‌نامه‌ی جامع حق‌التدریس مصوب هیأت رییسه‌ی دانشگاه تعیین می‌شود.

الزام ۱۹: حداکثر واحد/ساعت حق‌التدریس هیأت علمی (آموزشی و فنی) و کادر آموزشی موظف (مدرس، دبیر و هنرآموز)، (۱۶ واحد نظری یا ۲۴ ساعت عملی)، برای مدعو آزاد (۱۶ واحد نظری یا ۱۶ ساعت عملی، کادر اداری دانشگاه) (۴ واحد نظری یا ۶ ساعت عملی، بازنشستگان هیأت علمی و کادر آموزشی موظف (۱۰ واحد نظری یا ۱۰ ساعت عملی)، هیأت علمی سایر دانشگاه‌ها (۸ واحد نظری یا ۸ ساعت عملی) و ... در هفته در مجموع مراکز وابسته به دانشگاه می‌باشد.

۱۰- نظارت بر تشکیل کلاس‌های درس: نظارت بر تشکیل کلاس‌های درس از جمله وظایف معاونت آموزشی دانشکده/آموزشکده‌های تابعه‌ی دانشگاه است. ضرورت دارد هر واحد استانی و مراکز تابعه، دارای ساز و کار روشن و دقیقی برای نظارت بر تمامی کلاس‌های درس باشند. طول هر یک از نیمسال‌های تحصیلی، شانزده هفته‌ی آموزشی تعیین شده و کلاس درس‌های نظری می‌بایست «شانزده هفته» تشکیل شود.

الزام ۲۰: تعریف و ارائه‌ی کلاس جبرانی بازای هر جلسه عدم تشکیل کلاس در طول نیمسال برای هر یک از کلاس/درس‌ها ضروری است.

الزام ۲۱: غیبت مدرسان و عدم تشکیل کلاس جبرانی در قبال آن، می‌بایست با دقت و حساسیت در نرم‌افزار آموزشی دانشگاه ثبت گردد.

الزام ۲۲: به نسبت غیبت ثبت شده برای هر مدرس، از حق‌التدریس ایشان کاسته می‌شود.

* بدیهی است، در صورتی که غیبت مدرس بیشتر از ۲ جلسه بوده و کلاس جبرانی نیز تشکیل نشود، با نظر کمیته‌ی منتخب آموزشی امکان حذف درس از واحدهای درسی دانشجویان کلاس و عدم پرداخت حق‌التدریس مدرس مربوطه در آن نیمسال در قبال کلاس/درس مذکور وجود دارد.

۱۱- ارتقای کیفیت درس کارآموزی: هدف از ارائه‌ی درس کارآموزی به ارزش هر واحد ۱۲۰ ساعت، حساس کردن کارآموز به چالش‌های محیط کار و کمک به او برای توصیف پیچیدگی موقعیت‌های واقعی آن و به‌کارگیری آموخته‌های خود است. بنابراین، جهت ارتقای کیفیت درس کارآموزی؛

الزام ۲۳: دانشجویان برای اخذ و گذراندن این درس ترجیحاً می‌بایست ۳ روز آزاد در هفته داشته‌باشند.

الزام ۲۴: مدرس کارآموزی حداقل ۲ بار بازدید (در روزها و زمان حضور دانشجو) از محل کارآموزی داشته باشد.

منشور ارتقای کیفیت آموزشی دانشگاه فنی و حرفه‌ای با یک مقدمه، ۱۱ بند، یک پیشنهاد و ۲۴ الزام پس از طرح، بررسی و تصویب در جلسه مورخ ۱۳۹۸/۰۴/۲۲ شورای آموزشی و در تاریخ ۱۳۹۸/۰۵/۰۱ نیز به تأیید هیأت رئیسه‌ی محترم دانشگاه رسیده است و از تاریخ ابلاغ توسط معاونت آموزشی به عنوان محور فعالیت‌های آموزشی دانشگاه فنی و حرفه‌ای و دانشکده/آموزشکده‌های تابعه قرار می‌گیرد.